

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 .
 Helyben háború kezdve:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 8 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 évi utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszajárásokat
 vagy megbeszéléseket nem vállal.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Regény ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 19.

A jövőért.

A múlt: emlék, mely elrepült. A jelen egy perczel később múlttá lesz, a mely után hiába sóhajtok. Munkás ember, komoly ember a jövőnek éljen, a jövőért dolgozzék.

Nemzetek életében ugyanez az axioma áll. Nem a múlton kell keseregni, nem a jelenben élvezni gondtalanul, hanem a jövőért dolgozni. Akkor szép lesz a jövő, biztos a jelen, dicső a múlt.

Egy nemzetnél a kié a föld és az ifjuság, azé a jövő.

Körülnézünk Magyarországon — s szomorúan gondolunk a jövőre. A föld kicsúszik lábunk alól, idegen uzsorások terpeszkednek szét rajta s az ifjuság lecsúszik a tiszt magyar erkölcsök dicső magasztalásáról, idegen áramlatok karjaiban keresi üdvét és leli vesztét.

Sülyedünk.

Itt az ideje a mentésnek, még pedig a minden erővel való mentésnek. Meg kell ragadni a földet s meg kell ragadni az ifjuságot, magyarrá kell tenni, erkölcsös alapra kell állítani mind a kettőt.

Hála és elismerés azoknak, kik a földi Gondviselés szerepét magukra vállalva, a két nemes munkát kezükbe vették. Elöl halad mindkettőben az új keresztény renaissance, újjászületés szelleme.

A föld megmentésére létrehozta a keresztény szövetkezeteket, az ifjuság megmentésére kezébe veszi a keresztény oktatást.

Nem tudom, melyik fontosabb? De ketten együtt sziklává, gránittá edződnek a nemes munka hevében s rajta a pokol kapui sem vesznek erőt.

Most éppen a keresztény oktatás kérdése vált aktuálissá, két nagy horderejű esemény következtében.

Egyik a Szent Imre-Kollégium megnyitása Budapesten.

A ki ismeri Budapest életét, az tudja, mi vár ott az iskolából kikerülő, ifjú ereje virágában lévő ifjúra? A szülő virágot ad át a fővárosnak s gyümölcsöt kap vissza, fanyar, koravén, koránfogyadt gyümölcsöt; fiatal embert, a kinek még nagyon sokat kellene tanulnia, de tapasztalnia már semmit. Megpróbált már mindent, tud mindent, csak komolyan dolgozni nem.

Ezekből lesznek hivatalaink ismert alakzatai, kik 28 évvel már azt számítják, hány év múlva mennek nyugalomba s elpusztulnak, mielőtt ezt az egyetlen ábrándjukat csak meg is közelítették volna. Az ősz apa zokogva borulhat korán sírba szállt, tönkrement fia márványkeresztjére — hát ezért nevelte ő a gyermeket?

Áldás tehát a szülőkre, de még nagyobb áldás az egyetemre törekvő fiatalemberre az az intézmény, mely a jövő tanévvel a fővárosban megnyílik. Ez a Szent Imre-Kollégium.

Teljes úri ellátást és kellő felügyelet mellett mégis függetlenséget nyújt ez az intézmény a fiatalembernek. Kap külön szobát (hány ifjúnak régi kedvencz álma!), úri étkezést s csak az van kikötve, hogy este 10 órakor otthon legyen. Később

milyen hálával lesz az ifjú ezért az egy megszorító intézkedésért! S micsoda kiváló, testileg ép, lelkileg nemes, romlatlan erkölcsű ifjuság fog ebből a kollégiumból kikerülni.

Ne feledjük: a keresztény szellem hozta létre ezt az intézményt is. Az övé az innen kikerülő ifjuság s erre az ifjuságra nyugodtan lehet bízni a haza jövőjét.

Hanem ez még nem elég. Kevés a nevelés, ha erejének egy részét arra kell pazarolnia, hogy az oktatás káros hatását ellensúlyozza. Már pedig Budapesten a Szent Imre-Kollégiumnak nem csekély baja lesz azzal, hogy bizonyos sötét elfogultságban vagdalkozó tanár urak káros befolyását paralizálja.

Égető szükség van rá, hogy az egyetemen visszatérjen az igazi tudományos, a keresztény szellem az egész vonalon s hogy példaként felállíttassék a katolikus egyetem.

Erdély lánglelkű, apostoli buzgalmű főpásztora, Mailáth Gusztáv gróf tette meg erre nézve a döntő lépést, mikor a státus által egyenesen a miniszterhez fordult azon feltételek iránt, a melyek alatt a meglevő Fogarassy-féle alaptökekből a katolikus egyetem felállítható lesz.

Íme a harmadik egyetem abban a formában, a melyben az országra nézve legüdvösebb lesz.

Csak a helyre nézve nem lehet egyetértenünk a szállongó hírrel. Azt halljuk u. i., hogy az új egyetemet Gyulafehérvárt akarnák felállítani. Nos hát annak ott kevés haszna lenne. Erdélynek töké-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

Apró képek Bécsből.

Irta: Dr. Krüger Aladár

I.

Előhang.

Lelkemben néha messze szállok
 S fölkeresem a büszke várost,
 Hol négy szép hetet éltem át.
 Fölkeresem a büszke Bécsét,
 Utolsó várát régi fénynek,
 Mely nyögte Mátyás bús hadát,
 Mátyás királynak bús hadát.

Gögs, fényes egyenruhában
 Mulatva vidám társaságban:
 Ott érzem újra most magam.
 A díszruhát magamra öltöm,
 Czibil néppel mit sem törődöm,
 Ott élek újra gondtalan,
 Miként a lepke, gondtalan.

Járom a büszke palotákat,
 Mikről rám néz hat hosszú század;
 Négy száz év abból: gyász nekünk.
 Hány bús magyar emlék van itten!
 Elfacsarodik tőle szívem —
 Tovább! Jobb lesz, ha élvezünk,
 Nem búsulunk, csak élvezünk.

Bele ez örült forgatagba,
 Mely az embert vonja, ragadja!
 Mulatság, vígság, élvezet,
 Ti kelletek! mindent feledve,
 Itt lel mindenki enyhületre.
 Pajtás! Egy teli serleget,
 Pezsgővel teli serleget!

Éljen . . . ki éljen? Hát a lányok!
 Szébbet az ember sohse látott,
 Mint egy-egy csinos bécsi lány.
 Sikkes, könnyed, szép rajta minden,
 A mint végigsétál a Ringen
 És mosoly játszik ajakán.
 Vig mosoly játszik ajakán.

Minap is masiroztam éppen
 Csáková, díszben, forró délben;
 Kezemben áthevült a kard.
 Egy szöszke kis leány jött szembe,
 Pajkosan mosolygott szemembe
 És szemlesütve elhaladt,
 Mint hullócsillag, elhaladt.

Utána néztem még sokáig.
 Most már csak a kalapja látszik . . .
 Letér a sarkon hirtelen . . .
 Nem . . . visszafordul . . . elpirulva
 Még egyszer visszanéz bucsúra . . .
 Ah, hogyha újra föllelem! —
 S máig várom, hogy föllelem . . .

Lelkemben gyakran messze szállok
 S fölkeresem a büszke várost,
 Mely nyögte Mátyás bús hadát.
 Mégis — lassan mindent felejték;
 Am nem felejték soha egyet:
 Azt a kicsinyke szöszke lányt,
 A szöszke kis lány mosolyát!

Feltétlenül legelőnyösebben vásárolunk nyári idényre könnyű filz vászon és batist zsebkendőket, férfi napernyőket, Kneipp cipőket bőr- és gummi talppal s. t. b.

FÁBRY TESTVÉREK áruházában Nagyvárad Fő-utca.

Lelkiismeretes kiszolgálás, mint az egy keresztény cégénél természetes.

s mindennemű férfi fehérműveket mérték után is készítve,

Keresztény üzlet!

Olcsó árak!

Dus választék!

letesen elég a kolozsvári egyetem; a mellette fennállott nagyszabedényi jogakadémia is meg kellett szüntetni s félünk tőle, ugyanez a sors érne rövid tengődés után a gyulafehérvári katolikus egyetemet is. Erős kulturális központra kell helyezni az új egyetemet, hogy onnan messze földre szétereszsze gyökereit s nagy területet vonjon jótékony hatáskörébe. Ne feledjük, hogy a katolikus egyetemnek országos jellegűnek és jelentőségűnek kell lennie, a mit pedig a kicsiny Gyulafehérvárt, Erdély széle felé, pláne Kolozsvárnak éppen a háta mögött soha sem lehet elérni.

Az új egyetem helye Szeged, Temesvár, vagy Kassa lehet csak. Részünkről Szegedet tartjuk legalkalmasabbnak erős fejlődése, erős magyarsága és erős keresztény lakossága miatt.

A hely kérdése egyébiránt még háttérben marad ama fontos körülmény mellett, hogy megtétele az első komoly lépés a katolikus egyetem megvalósítása iránt. Egy hatalmas lépés ez a jövő meghódítására — s a kié a jövő, azé a nemzet.

A nemzet pedig csak ilyen jövőben találhatja fel biztos virágzásának zálogát.

Dr. K. A.

A katonai büntető eljárás reformja.

Mint a P. L. értesül, az új katonai büntető eljárás tervezetét terjedelmes indokolással együtt tegnapelőtt küldték meg a két kormánynak, illetve a magyar és osztrák miniszterelnököknek. A tervezetet a közös hadügyminiszteriumban készítették az osztrák és magyar honvédelmi miniszteriumok által kidolgozott javaslatok alapján. Most azután a magyar és osztrák igazságügyi miniszteriumok fogják a tervezetet a saját szempontjukból elbírálni. Az új eljárásban, mint az említett forrás megjegyzi, a modern igazságszolgáltatás elvei teljesen érvényre jutnak elannyira, hogy az új osztrák—magyar katonai büntető eljárás a legliberálisabbnak és a legmodernebbnek mondható

az összes európai államok katonai törvényei közt. Most, hogy a tervezet már az igazságügyi miniszteriumoknál van, remélhető, hogy rövid idő alatt törvénynyé fog válni. A P. L. —nak ez a jámbor óhajta bizonyára visszhangra fog találni mindenütt, ahol váltig küzdenek a középkor barbárságának hirdetőjeként itt maradt avult katonai büntetési rend ellen. Persze félhivatalos és hivatalos közlemények már sokszor kecsegtettek vele, hogy jön az új katonai büntetőtörvény, a végén pedig kitűnt, hogy holmi módosítás végett megint csak visszakerült a hadügyminiszterium törvénykészítő műhelyébe. Ideje volna, hogy most már a két állam igazságügyminisztere maga tegye rá a kezét e javaslatra, s a mit annyiszor ígértek, be is váltsák: csinálják meg az új katonai büntető eljárást.

A kulisszák mögül.

— Fővárosi munkatársunktól. —

Budapest, július 19.

E hónap elején a budapesti napilapoknak szerkesztői egy levelet kaptak, melyben Sréter Alfréd országgyűlési képviselő tudatja, hogy kiadott egy zenefüzetet.

»A hangulat e nótákban — írja diszkréten a képviselő ur — változik a bús, a bánattól, e sz a mámoros tombolásig.«

Azután büszkén hozzátesszi:

»A megrendelések az összegnek postautalvánnyal való beküldése mellett így intézendők:

Sréter Alfréd országgyűlési képviselőnek.

Képviselőház.

Budapestben.

Gondoskodva van, hogy a szétküldés az országgyűlési szünetek alatt is hiánytalanul eszközöltessenek.«

Végül ezt írja a képviselő ur szerényen, de önbizalommal:

»Reményem, sőt tudom, hogy nótáim a magyar zenét kedvelő közönségnek nemcsak kellemes szórakozást nyújtanak, de igazi gyönyörűséget szerzendnek.«

A lapok e levél alapján ösmertették a korszakalkotó zeneművet s azóta a képviselőház háznagy hivatala nem győzi átvenni a tömérdek postautalvánnyal, mely az ország minden részéből érkezik Sréter képviselő ur részére. Az emberek pedig egymást taszítva tiporva tolongnak a képviselőház előtt, kezükben szorongatva a kóták árát s boldog, aki hamarabb bejuthat a háznagyhoz, hogy átvehesse a főszege zeneművet.

A dolognak híre ment az ügyvéd-képviselők közt, akik azonnal átlátták, hogy a képviselőház kitűnő reklam és a lapok útján tudatták a nagy közönséggel, hogy klienseiket a képviselőházban fogadják. Az orvos képviselők odarendelték betegeiket s ott operálták őket, a gazda képviselők ott adtak parancsot béreseiknek, a háztulajdonosok ott veszekedtek házmestereikkel és a házbérrel adós lakókkal — szóval a képviselőházban nap nap mellett óriási embertömeg tolongott, lármázott, veszekedett. Szerencse, hogy szünet van, mert így át lehetett engedni nekik a tanácskozási termet.

De meggyűlt a baja a képviselőházi postásnak is. Eddig ott csak egy postatiszt végezte a munkát. Most oly óriási lett a póstai forgalom, hogy ez állapot fönntartása lehetetlen volt. Ezért Apponyi Albert a képviselőház elnöke sürgősen átírt a kereskedelmi miniszterhez, hogy még száz postai alkalmazottat bocsásson rendelkezésére.

Elhatározta, hogy az új parlamentet, eváratlanul megváltozott viszonyoknak megfelelőleg átalakítja. Eleinte azt tervezte, hogy külön szárnyépületet emeltet a palota mellé, ez azonban nem vált volna díszére a nagyszerű épületnek, azért úgy döntött, hogy angol mintára földalatti termeket csináltat és már meg is kezdték a földfúrást az új parlament alatt. Lesz külön terme az ügyvédképviselőknek, lesz egy nagy operációs terem az orvosok számára, lesz vendéglő, kávéház a felek részére.

Tekintve továbbá, hogy a bécsi reichsrathba egy borbélyt is beválasztottak képviselőnek, erre az eshetőségre nálunk is számítva Apponyi egy nagyszerű fodrásztermet is berendeztet. Sőt, hogy egy »elmeegyensúly« alap-

II.

A császár.

Ausztria voltaképpen Bécs és Bécs igazában a császár. Nincs osztrák nemzet, a törvény az osztrák állam nevét nem ismeri, de van osztrák főváros, talán az egyetlen város, mely osztráknak vallja magát. Fényes, ragyogó város, de ha közelebbről vizsgáljuk fénye eredetét, rábukkanunk — a császárra, ide s tova az egyetlen emberre, a ki osztráknak vallja magát.

Magyarországon megtaláljuk a király képét mindenfelé, kezdve a fényes palotáktól a legszegényebb kunyhókig. Megható az a ragaszkodás a király személyéhez, mely a magyar népben nyilvánul Akárhányszor láthatni parasztházakat, a melyekben alig van valami csekélyke butorzat, de azért a falon ott van I. Ferenc József arcképe koronázási díszben, vele szemben néhai Erzsébet királyné. Magyarországon lehetetlen elfelejteni, ki az ország királya.

De Bécsben még kevésbé lehet elfelejteni, ki a császár? Az a különbség, hogy ott nem a nép szíve, hanem ércz, kő, fák és virágok hirdetik I. Ferenc József nevét.

A mi széppé, nagygyá teszi Bécszet, az mind a császáré vagy a császártól származik. Ezért ha valaki Bécsről megemlékezik, első szava nem lehet más, mint a császár.

A francia gárdista meghalt a császárárt, az osztrák él a császár kegyéből. Napsugár

itt a császári kegy, mely életet, fényt és ragyogást ad.

Végigsétálok a gyönyörű Ringen. Megcsodálom azt a hatalmas körutat, mely mint egy varázsgyűrű foglalja magába Bécs belvárosát s aztán eszembe jut, hogy ez a csodásan szép utca szelel 50 évvel hástya volt, melyet egy parancsszó adott át a bécsi népek, Bécs fejlődésére: a császár parancsa.

Maradjunk a Ringen s kezdjük sétánkat a Duna-csatorna mellől a Schottenringen. A mint a Franzensringre érünk, egy hatalmas épület tűnik szemünkbe: a Burgszínház. Kívül impozáns, belül remekműve a díszítő építészetnek, színpadján a világ első művészei játszanak — s ezt a színházat emelte és fenntartja: a császár.

Közvetlenül mellette gyönyörű parkra bukkanunk, melyben ezer és ezer felnőtt és gyermek talál üdülést az esti órákban. Állandóan katonazene mellett gyönyörködhetünk Bécs közepén egy hatalmas parkban, (a minőt Budapesten a kalmár szellem okvetlenül beépítene berkaszárvákkal), szívatunk szökőkutak vizétől lehült tiszta levegőt s ki adta ezt a Népkertet (Volksgarten) a népek? A császár.

A Burgingen ott a hatalmas császári kastély, a híres Hofburg. Ki és bejár a nép a kapun, a császár nem zárkózik el a bécsiektől. A kit érdekelnek a szobrok, itt található két páriát ritkító gyönyörű lovasszobrot: Szavojai Jenőt és Károly főherceget. A Burg északi oldalán impozáns, két emelet magas talpazaton áll

Albrecht főherceg szobra. Emelte mind a hármat: a császár. Albrecht főherceget egyenesen Bécs számára emelte; rajta áll a talpazaton márványkőben arany betűkkel: Der Stadt Wien, Kaiser Franz Josef I.

Szemben egy hatalmas szoborcsoportozat: Mária Terézia, köröyezve lovas vezéreitől. Emelte a császár. A szobor mellett jobbra és balra két gyönyörű múzeum, egy természettudományi és egy szépművészeti. A kettőnek tíz millióba került csak a felépítése, vagy ötször annyit megér, a mi benne van. Emelte mindkettőt a császár. A két múzeummal átellenben új szárnyakat kap a Burg s azokat a Ringen keresztül boltívekkel (arkádokkal) kötik össze. Építeti mindet a császár.

Menjünk tovább. Az Opernringen ott áll a Burgszínház testvére, a k. k. Hofoper, az udvari opera. Neve is mutatja, hogy ez is a császáré. Régi épület, de újak a művészei. A világ első énekeseinek jó része itt van s az első zenészek mindnyájan. Ki fizeti az ezek miatt előálló nagy deficitet? A császár.

A Kärthneringről a Stubenringre jutottunk s innen a Duna-csatorna hídján át a Praterbe. Ki ne ismerné legalább névről ezt az óriási parkot? Ki ne tudná, hogy kora reggeltől késő estig ott üdül a bécsi, a ki csak teheti? S a Prater — az is a császáré. Ové a másik hatalmas kert: az Augarten is. S ha már a bécsi megunta e kertek természetes egyszerűségét és valami raffinált remekeit akarja a kertészetnek: akkor kimegy Schönbrunnba.

ján nyugdíjazott szolgabíró is megválasztottak képviselőnek, Apponyi egy megfigyelő osztályt is létesített a föld alatt. Ezt a termet úgy fogják berendezni, hogy ha nincs lakója, át lehessen alakítani hangverseny teremmé, a hol a képviselők előadhassák zeneműveiket.

Ez lett eredménye Sréter Alfréd leveleinek.

Egyébként majd elfelejtem, hogy mit mondott egy kitűnő zenekritikus Sréter Alfréd zenefűzetére.

— Közönséges silányságok. Mikor végig zongoráztam, valóban tombolni szerettem volna, de nem a »gyönyörűségtől.«

Polonyi Gézáról derűs apróságot beszélnek most képviselő és ügyvédi körökben. Igaz-e, vagy sem, nem tudom, de elmondom, úgy, ahogy hallottam.

A zichyfalvi kerület képviselőjének, Karácsonyi Jenő grófnak mandátumát petícióval támadták meg. A mandátum megszerzése sok fáradságába — nagy küzdelmébe került a grófnak és elhatározta, hogy minden erejét összeszedi a petíció ellen. Még a grófné is topintott a lábával.

— Fölvettük a keztyűt, most már küzdjük végig a harcztot.

Igy történt, hogy a gróf egyszer azon táncoskozott valamelyik uradalmi tisztviselőjével, hogy kit kellene védőnek választani.

— Legjobban szeretném Polonyit — vélte a gróf.

— Az bizony jó lenne, de attól tartok, hogy egy kissé drága lesz — felelte a főtiszt.

— Üsse kő! Rászánok tízezer forintot — kiáltott a gróf haragosan.

A főtiszt tágra nyitotta a szemeit.

— Tízezer forintot? Jól van méltóságos uram, majd én megegyezem Polonyival, talán olcsóbban is lehet.

Azzal a főtiszt siet Budapestre. Beállít Polonyihoz és elhelyezkedvén a karosszékekben, miután elmondta jövedele czélját, így fejezte be a mondókáját.

— Es mi kedves ügyvéd ur gavallérok le-

szünk. Minden tárgyalási napért ezer forintot ajánlunk fel. Elfogadja-e?

Polonyi gondolkozott egy percig, aztán a kezét nyujtá:

— Helyes, csináljuk meg a szerződést.

A főtiszt elégedetten ment haza. Tudta, hogy a petíciós tárgyalások nem tartanak tovább 2—3 napnál; a Kuria nem szereti a hosszas tárgyalásokat. Ha majd az akták visszajönnek a táblától, lesz megint 2—3 napos tárgyalás, summa summárum megtakarított vagy négyezer forintot a grófnak. Aztán ki tudja, a gróf gavallér ember, s a négyezer forintról már úgy is lemondott . . .

Sugárzó arcczal mondta el otthon a grófnak az egyezséget, aki csak annyit jegyezt meg:

— Hátha tovább tart a tárgyalás tíz napnál?

A főtiszt mosolyogva hajolt meg:

— Akkor én fizetem a többletet a tízezer forinton felül.

Denique a tárgyalás megkezdődött. A főtiszt leste otthon az ujságot s mohón olvasta a tudósítást. De az első nap apró kifogásokkal, tanuk bejelentésével, jogi tiltakozásokkal s más effélével telt el. A második nap megint csak ilyen volt. A harmadik sem volt különb. A főtiszt kezdett otthon izzadni. Remegve bontotta fel a negyedik napon az ujságot. Még mindig nincs érdemleges tárgyalás. Az ötödik napon Polonyi újabb ördögi ötletekkel állt elő.

A főtiszt káromkodott. Sürgönyözött Polonyinak, hogy az Istenért, miért huzza úgy a tárgyalást? Polonyi visszasürgönyözött, hogy nem baj az, had ijedjen meg a költségektől az ellenfél. A hatodik napon végre elkezdődött az érdemleges tárgyalás, a vádbeszéd, a hetedik napon pedig Polonyi kezdte meg a védőbeszédét.

A főtiszt nap-nap után izgatottabban várta az ujságot, Polonyi beszélt a nyolczadik napon, kilencedik napon, tizedik napon, de még mindig nem volt vége. A főtiszt szemei karikákat hánytak. Nem merte már fölbontani az ujságot. Csak úgy kérdezte remegve a fiától:

— Befejezte-e már Polonyi?

— Még nem.

— Még sem?! — nyögte fájdalmasan és lehanyatlott a székre.

Tizennégy napig tartott a tárgyalás. Pedig még hátra van a második tárgyalás, majd ha az iratok visszajöttek a táblától. A főtiszt belébetegedett a tárgyalásokba, Polonyi pedig derülten írta a grófnak:

— A dolog jól megy. Ugy hallom, hogy részben visszavonták a petíciót. Csak jöjjenek vissza az iratok. Még egy ilyen kéthetes tárgyalás és — egészen visszavonják.

A »Jadolina« vizesés.

— A nagyváradi tornakör kirándulása.

Biharmegyének, Magyarország eme természeti szépségeiben gazdag vármegyéjének, nem messze városunktól van egy igen szép vizesése: a »Jadolina.« Emé vizesés mint a neve is mutatja a Jád-pataknak az esése, még pedig oly festői, hogy nem leszünk elfogultak bátran elmondhatjuk, mindenkor vetekedik bármely magyarországi nagyobb vizeséssel. Gyönyörűbbnél gyönyörűbb vidéken visz keresztül az ut odáig a fenséges szépségű Jád-völgyön. Sajnos, hogy mi biharországiak s főleg Nagyváradnak oly kevesen ismerjük eme szép helyet, a melyet messze vidékről felkeresnek, hogy megcsodálják a Mindenható eme remek csodaalkotását. A nagyváradi tornakör vezetősége tüzte most ki czélul, hogy megismeresse velünk e pompás vidéket lehetőleg kis fáradsággal s kevés költséggel. A tavalyihoz hasonló kirándulásokat tervez ez idén is, a melyeknek elseje a Jadolina meglátogatása lesz. A kirándulás napja 26. és 27-én lesz; ugyanis 26-án azaz szombaton délelben a Kolozsvar felé menő vegyes vonattal lesz az indulás s a magyar királyi államvasutak Jád-völgy állomásáig külön kocsik fognak a kirándulók rendelkezésére állani, a hol aztán átszáll a társaság a remeczi faiparvállalatnak ujjá épített, keskeny vágányu vasutjára, a mely a Jadolinához mintegy 1 órányira fekvő Balincsel mezőig visz fel, itt már izletes vacsora fogja várni a kirándulókat s két nagy sátorban fognak elhelyezkedni éjjeli pihenőre; másnap a gyönyörű fenyvesek közt fel, —

— Ön, ön dobja el! Nem látja, hogy senki sem dohányoz?

Kálnoky kénytelen-kelletlen eldobta a szivart. Alig fordul el tőle a király, megpillant a kíséretben egy fiatal ezredest, szájában egy irlgalmatlan hosszú virginiával. Egész haraggal az ezredes felé ugrat lovával s rárivall:

— Ezredes úr!

Ebben a perczben észreveszi, hogy az ezredes mellett épp akkora virginiát szí még valaki: a német császár. Az ezredes a német császár mellé volt beosztva s a szivart is tőle kapta.

O Felsőge rögtön át látta a helyzetet — s megkinálta Kálnoky szivarra!

A másik apróság a Burg-életre vonatkozik s azt mutatja, hogy a császári fénynek megvannak a maga kellemetlenségei is.

Ilyen az őrszolgálat a császári kastélyban. Annyi ezerféle raffinériával van ez a szolgálat egybekötve, hogy oda csak hosszú iskolázás után megy a legőzség, a tiszt pe-

Ugy üdülhet ott, mintha otthon volna. S az is a császáré.

Mikor mindezeket és még sok más apróságot végig néztem, a mi mind a császáré, lehetetlen volt elnyomnom egy keserves sóhajt.

— En Istenem, ha egyszer a magyar király megharagudnék az osztrák császárra s elvenne tőle mindent, aztán idehozná Budapestre — beh kicsi város lenne Bécs s beh nagyot nőne Budapest!

Hanem aztán eszembe jutott, hogy növekszenek mi magunk erejéből is, sőt talán éppen azért nővünk, mert magunkra vagyunk hagyva. Ausztria pedig hanyatlik a császári járszalag daczára, sőt talán éppen azért . . . Mert ma nem a császárok teszik a nemzeteket, hanem az erős, nemzeti szellem.

Hogy hogyan él a mi királyunk Bécsben, mikor császár, azt jól tudja mindenki. Korán kél, későn fekszik. Délelőtt államügyekkel foglalkozik vagy a katonák fölött tart szemlét, délután kikocsizik. Tudják ezt itthon, minek

ismételjük? Erdekesebb lesz a helyett egy jellemző apróságot elmondanunk a királyról.

O felsége tudvalevőleg szenvedélyes dohányos; annál érdekesebb, hogy katonai gyakorlatok közben nem tűri a dohányzást még akkor sem, ha pihenő van. Pedig a ki katoná volt, az tudja, hogy mannával ér fel egy-egy cigarettá, melyet az ember gyakorlat közben pihenő alatt elszív.

Még Kálnoky külügyminisztersége alatt történt. Nagy csapat szemle volt valahol a német császár tiszteletére s természetesen az udvari kíséretben ott lovagolt Kálnoky is. Nem tudta vagy elfelejtette a szigorú szivartilalmat? Elég az hozzá, hogy a legelső pihenő alkalmával rágyújtott egy havannára.

Királyunk rögtön észrevette s indulatosan rászólt Kálnokyra:

— Dobja el azt a szivart!

A büszke főúr kíváncsian nézett körül, hogy kinek szólhat ez a nem nagyon barátságos hang? Ő Felsőge azonban hamar felvilágosította.

Mindennemű ásvány- és gyógyvizek és az Előpataki víz főraktára Bihar-, Békés és Szilágymegyék részére.

Ajánlja kitűnő saját termésű körösvölgyi asztali borait bárhová a városban házhöz szállítva literes üvegekben fehér asztali ó vagy új bor literje 72 fillér, Schiller bor 72 fillér, körösvölgyi ó bor literje 88 fillér, akik azonban a városi fogyasztási hivatalal az adóra kiegyeztek, literenként 20 fillérrel olcsóbban kapják.

Mindennemű friss gyümölcsök: u. m. Kajszin és Francia barack. Korai körte öt kilós posta kosarakban a legolcsóbb beszerzési helye. — Vidéki megrendelések azonnal teljesítenek.

Raffia hánccs, szőlőkötő fonál, rézgálic (kékkötő) pamut a legolcsóbb árban.

82

Szabó István

fűszer, bor, csemege és vadkereskedése,

Nagyvárad, Fő-utca (Dr. Grósz-ház),

városi és vidéki Telephon 251. sz.

illetve bemennek a mesés szépségű Jadolinához, a hol is a villás reggelit fogják elkölteni s délben a Balincsel tetőn fognak ebédelni s aztán ismét a kis vasúttal a Jadvölgy állomására térnek vissza, hogy a Nagyváradi felé induló vonattal hazatérjenek. A tornakör vezetősége ezután kéri fel az érdeklődőket, nem csupán tornaköri tagokat, hogy részvételüket legkésőbb f. hó 24-éig *Jelinek Géza* tornaköri titkárnál bejelenteni sziveskedjenek. Ez előzetes bejelentés annyiban föltétlen szükséges, hogy a kellő intézkedések már jó előre megtehetőek legyenek. Mint fentebb említettük, a kirándulásban nem csupán tornaköri tagok, de bárki is részt vehet s ismerve a rendezőség agilitását, a kirándulásban résztvevők mindenkör a legkellemesebben fognak emlékezni e fölséges vidékről.

UJDONSÁGOK.

Dr. Schlauch Lőrincz.

Ne boruljon rá fényes halotti pompa —
Az ő utolsó akarata; mondta:

Ravatalát környezze dús virág —
Örök álmát legyezze palmaág . . .

S viruló volt a gyász, nem szomorú —
S meg is illette a friss koszoru.

Hisz életében is virágot vetett:
Dicső kertedben: *emberszeretettel!*

Ápolt a *hit* magasztos virágát,
A szívek minden tiszta ideálját . . .

Jó ember volt — a virágot szerette,
Ne csak *dicsőség* ragyogjon felette!

Ne hulljon csak hideg babér reája,
Szeretet fonja emlékét virágba!

Papot temessünk fényes palmaággal
Az *ember* szívét illatos virággal.

S. E.

dig, ha őrpáncsnok, ugyan összeszedje magát, mert különben bakot lő. Különösen nem szabad elmúlasztani, hogy a főherczegnek és a főherczegnőnek dopszóval is kell tisztelegni.

Egy fiatal, nagyreményű kapitány került a főörsegre. Különben is kitűnő, eszes, lelkiismeretes katona volt, az őrszolgálatra vonatkozó szabályokat mind tudta könyv nélkül, a legénység kellőképp oktató volt, nem forgott fenn hát semmi ok aggodalomra.

Nem is volt semmi baj első nap délután. Másnap délelőtt úgy 10 óra tájban jön egy kocsí két kis gyermekkel meg egy öreg nevelővel. Az őri álló baka rámosolygott a gyerekekre, elgondolta, hogy az ő öreganyja épp így néz ki, mint az a tiszteletra méltó dáma s nyugodtan sétált tovább. Erre a két kis gyermek elkezd hangosan kisbálni:

— Trommel! Trommel! (dobolni!)

A kocsí megállt, a kapitány kisetett az őrszobából s ijedten fedezett fel a két gyermekben — két kis főherczegnőt. Rögtön fegyverbe lépett a legénység, volt dopszó is, hanem mindez későn. A kapitány úr egy hét mulva utazott vissza oda, a honnan egy hét előtt jött: Losoncra.

Eftéle baklövészek lehető apasztása végett hozták be azt az eléggé meg nem becsülhető rendszert, hogy Bécsben őrszolgálatba soha sem osztanak be — tartalékos tisztet. Annál több idejük marad a város tanulmányozására s annál jobban megértik azt az áhitatos félelmet, melylyel a bécsi, főleg a tiszt kimondja ezt a szót:

— Der Kaiser. A császár.

A rend.

Budapestet szégyenletes, felháborító aljas-ság tartja izgalomban. Gyalázat az, ami kiszült a mi fővárosunk zagyva társadalmának néhány tagjára. A társadalom szennyével kötöttek gaz üzleteket és a gyalázatos üzlet tárgyai apró kis leányok voltak, 6—8—10 évesek.

Kipattant a titok — s ma Budapesten nem szaladgálnak a gyermekek az utcákon. Nem merik őket kibocsátani, mert kiderült, hogy Budapesten ezeket az üzelmeket rendszeresen folytatják.

S a rendőrség? Nem igyekezett a sárba merülni és a szennyben felfedezett bűnösök után, sőt a vizsgálatot lanyhán vezette s bizonynyal elaludt volna az egész ügy, ha sarkára nem áll a sajtó.

A magyar hírlapirodalomé lesz az érdem, ha erről a gaszágról sikerül lerántani a leplet s az ártatlan gyermeki lélek gyilkosai megakadnak a hurokban.

A sajtóból értesült a közönség a rút merényletekről s felháborodásában meg akarta linchelni az emberi valójából kivetkőzött két asszonyt, kiknek bűnös keze a merényletet elkövette.

S a rendőrség erre megmozdult. Nem tudta megmenteni annyi apró ártatlan kis gyermek testi-lelki épségét, de két elvetemült asszony veszedelméről egyszerre értesült. Oh, az éber, gondos rendőrség! Kivonult egy szakasz lovas meg egy szakasz gyalog rendőr s mint a hírlapokból olvasható, sikerült a tömeget szétozlatniok. A ház ablakait beverték, de hála az éber rendőrségnek, a két lélekkufárnak hajszála sem görbült.

Azalatt pedig egyik kis áldozat a kórházban lázzal vívódik, a másik pedig megzavarodott elmével keres levágott gyermekfejeket. Őket nem tudta megmenteni senki; elpusztulhatnak nyugodtan. A nagyobb gonosztevők kibújnak a büntetés alól, a kisebb bűnösök megúszszák pár hónappal s mire a könnyen lobbanó harag kialszik a közönség körében, kezdenek gaszágaikat újra.

Hiszen az éber rendőrségnek sikerült a legaljasabb bűnösöket megérdemelt büntetésüktől megszabadítani.

Ez a rend.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* Személyi hír. *Papp* Miklós kir. tanácsos, pénzügyigazgató családjával együtt nyaralás végett felső-vidrai birtokára utazott. Tavollétében az ügyeket *Pfuhl* Ágoston pénzügyi tanácsos, helyettes igazgató fogja vezetni.

* A Szigligeti-Társaság otthont kér. A nagyváradi Szigligeti-Társaság ez évben ünnepi alakulásának tíz éves fordulóját. Az első decziniumban a kezdet nehézségein kívül az előítéletekkel kellett küzdeni a Társaságnak. Ezt hangsúlyozza abban a beadványban, amelyet tegnap intézett Nagyváradi városához. Eddig helyisége sincs a Társaságnak, hanem a gyűlésekre a Gazdasági Bank engedte át a helyiségét, míg a könyvtárának a polgári iskolában adtak helyet. Kulturpalotáról nem is álmodik a Szigligeti-Társaság, hanem csak arra kéri a várost, hogy az új városházában egy szobát engedjen át a város a Társaság hivatalos helyiségül. — Azt hisszük, hogy ezt a szerény kérelmet teljesíti a város, mert ez a legkevesebb, amit tehet az irodalmi társaság támogatására.

* Dr. Schlauch Lőrinczről. Elhunyt nagy bibornok-püspökünkről a Magyar Földművelőben olvassuk a következőket:

A magyar földmives népért rajongott. Emlékszünk reá jól, hogy szatmári püspök korában egy beregmezei magyar község *Márok-papi* küldöttsége tisztelgett nála.

— Igaz, — szólott az egyszerű földmives szónok — mi itt magyarok csak *maroknyi* számban vagyunk. De van *papunk* és nincs templomunk.

— Lesz, szólott a püspök és szemében megrezdült a köny. Ezt a maroknyi magyar jó földmives népet nem fogom templom nélkül hagyni.

Igy lett *Márok-papinak* 14 ezer forintos temploma a Schlauch püspök áldott — *markából*.

Ilyen püspök nem csuda, ha szerette azon fiatal papjait, a kik a népért és a magyar nép érdekében működtek, irtak.

A Magyar Földművelő szerkesztője (Bodnár János) is az ő áldott jó lelkének köszöni, hogy a pennát le nem tette és most is forgatja.

Mikor ugyanis első kötete. *»Az életből az életnek«* czimen a magyar nép számára megjelent, valami jóakarója besugta püspökének, az akkori szatmári püspöknek, hogy az a fiatal ember *szerelmes* elbeszéléseket írogat.

— Majd elolvasom — szólott a püspök, azokat az elbeszéléseket.

Es elolvasta. És hivatta azt a fiatal embert, most már öreg Nótáriusát, Mesterét a Magyar Földművelőnek. És így szólott:

— Fiam, csak te irj továbbra is ilyen szerelmes elbeszéléseket. Ezt a nép szeretni fogja, ezzel te a magyar nép szívéhez fogsz férni és egykor ismerni fog téged az a nép.

Aztán egy szép nagy bankót adott — annak a fiatal embernek, most már mondom veterán írónak kezeibe.

* Gróf Matsukata Budapesten. Japán volt m niszterelnöke pénteken érkezett a fővárosba s a Hungária-szállóban vett lakást. Reggel a szálló terraszán reggelizett, a hol Brüll Ignác angol főkonzul meglátogatta. Reggeli után az érdekes vendég báró Siebert és Mukina bécsi japáni nagykövet kíséretében az angol konzul katauzolása mellett a főváros nevezetességét szemlélte meg. Megnézte az eskütéri hidat, a hol Czekéluusz Aurél miniszteri tanácsos fogadta, innen a Muzeumba, majd az új Országházba hajtatott. Délután hét órakor a szálló éttermében villásreggeli volt, ennek végeztével pedig az érdekes exotikus vendég a fogaskerékű vonaton a Svábhegyre ment föl.

* Iskolák építése. Nagyváradi város éveként tetemes összeget ad ki a községi iskolákra. A megfelelő iskolahelyiségeket azonban, kedvezőtlen pénzügyi viszonyai miatt, csak fokozatosan építheti ki a város, s e tekintetben a lehetőséghez képest meg is felel kötelezettségének. Most ismét két iskola új otthonáról gondoskodik a város. Gondoskodik, hogy a Rét városrésznek is legyen községi elemi iskolája. E célra a Szervánszky-ház megvételét s megfelelő iskola építését már a belügyminiszter is jóváhagyta. A városi tanács az iratokat kiadta *Dús* László főügyésznek, hogy a házvételre a szerződést kösse meg. A főjegyzőt pedig megbizta a tanács, hogy a megvett épületet vegye át a város tulajdonába s a Réti Népkörnek a bérletet ez évi november 1-re mondja fel, hogy az építkezés akadálytalanul megkezdhető legyen. — Ezenkívül jóváhagyta a miniszter a csillagvárosi községi elemi iskola kibővítését, 8440 kor. 70 fillér költséggel. A tanács az építkezés azonnal leendő megkezdését elrendelte.

* **Te Deum a hadapródiskolában.** Ma reggel 8 órakor a tanév zárása alkalmából a honvéd hadapródiskolában ünnepélyes háladó szent mise lesz. A Te Deumot az intézet kápolnájában fogja mondani *Aranyossy József* honvéd-lelkész.

* **Samassa egri érsek jubileuma.** *Szele Gábor* egri főszentelt püspök és érseki helynök az egri érsekség lelkészeihez köriratot intézett, amelyben méltatja az e hónap huszonharmadik napot. E napon lesz ugyanis ötven esztendeje, hogy *Samassa József* egri érseket pappá szentelték. Közeli egyszersmind harminczadik évfordulója annak, hogy Samassa püspökké lett. Az érsek kívánságának megfelelően *Szele* püspök elrendeli, hogy e hónap huszonharmadikán, vagy a következő vasárnapon az érsek ismeretes pástorlevelét kihirdesse, az ennek megfelelő egyházi beszéd kíséretében és hogy az érsek egészségeért imádkozzanak.

* **A villanytelep helye.** A városi villanyos világítás telepének hol elhelyezése képezi most a szakkörök lényeges feladatát, mivel a telep helyének megválasztása az üzem jó és olcsóságára nézve igen fontos. — Kombinációba van véve a várad-velencei állomás, vagy pedig a közraktár melletti hely. A helyes megválasztásnál két szempont jön tekintetbe. Lesz-e elegendő víz a telep üzemképessé tételére? És hol kerül olcsóbbra a tüzelő anyagoknak szállítása. A közraktár mellett tegnap megejtették a próba furást (s az eredmény kielégítőnek mondható. A várad-velencei állomásnál a szállítás olcsóbb, arra nézve azonban, hogy van-e elegendő víz, csak a jövő héten fognak próba furást eszközölni. A telep helyének végleges megállapítását a jövő heti próba furás dönti el, mert ha Várad-Velenczén elegendő víz mennyiség remélhető, úgy kétségkívül itt lesz városunk jövő világításának telepe felállítva.

* **Széchenyi-kápolna Zomborban.** Megható és magasztos ünnepség ment végbe Zomborban, amidőn *Széchenyi Jenő* nagyváradi apátkanonok az általa építtetett nagyobb mérvű góthstílusú kápolnát most főszentelte. A hívek ezrei, sőt más vallásfelekezettük is részt vettek a főszentelési ünnepélynél. A főszentelést követő szent mise után hatalmas szónoklatot tartott *Széchenyi* kanonok a sokasághoz: intvén őket az Isten, a haza és a király tiszteltetére és szeretetére. De más tekintetben is emlékeztetett *Széchenyi* ezt az ünnepélyt: annak emlékére, hogy József testvére éveken át a zombori törvényszéknek elnöke volt, — *négyszer korona* alapítványt tett, melynek kamataiból a zombori törvényszék tisztviselőinek, egyik vagy másik, az ottani iskolákban járó, de jól tanuló és erkölcsös magaviseletű gyermeke a tanítás ideje alatt segélyt nyerjen.

* **Nagyvárad vagy Nagy-Várad?** Ha egyébben nem, de a nevünk írásában hasonlítunk az ország székes fővárosához (a statisztikai hivatal más hasonlóságról is tud). Hivatatos közleményekben a két nevet így írják: Buda-Pest, Nagy-Várad, egyébként pedig országosan csak Budapestet és Nagyváradot ismerünk. Most a helységnevekről szóló törvény alapján a miniszter rendeletben szabályozza a Dráván inneni magyar törvényhatóságok és rendezett tanácsú városok neveit. A rendeletben az új elv érvényesül: a városok neve egy szóba irandó. Így láthatók a következő nevek: Sátoraljaújhely (négy szó), Kiskúntfélegyháza (öt szó), a mi már sérti a szemet; ugyanezen elv alapján most már egybe van írva Budapest is, hanem Nagyvárad megmaradt Nagy-Váradnak, Nagyszeben, Nagyszombat s még egy csomó Nagy város mellett. Talán csak nem a mi kiváló nagyságunkat akarta a miniszter ezzel kiemelni?

* **Ujabb kiadás a színhazra.** Az új Szigligeti-Színház évenként tetemes összegbe kerül Nagyvárad városának. Részben új szükségletek, beszerzések, részben javítások szükségesek. Az elmúlt évben kiadott egy jókora összeget a város. A mérnöki hivatal most ismét javításokat, záratokat, függönyök beszerzését a léghuzam megállítására stb. szükségletekre tett előterjesztést 1932 korona összegben. A tanács azon utasítást adta a tb. főmérnöknek, hogy csak a legszükségesebbeket szerezzék be s azon javításokat eszközöltesse, amelyek az épület és berendezések további rongálásának megállítására és a közbiztonság tekintetéből szükségesek.

* **Az állatvásári szakteendők ellátása.** A m. kir. földművelésügyi miniszter, folyó évi július hó 7-én kelt elhatározásával *Ernst* Antalt a nagyváradi törvényhatósági m. kir. állatorvoshoz, *Csenkey* Károlyt pedig a magyarcsékei járásba, az állatvásári szakteendők ellátására rendelte.

* **Kossuth-jubileum.** F. évi szept. 19-én Kossuth Lajos születésének 100-ik évfordulóját ünnepeli a nemzet. Az ünnepély országos jellegű lesz s már megalakult az előkészítő bizottság, mely azon faradozik, hogy az ünnepségeket minél impozánsabbá tegye.

E bizottságtól vettük a következő felhívást:

A Kossuth Lajos születésnapja megünneplésének előkészítésére országgyűlési képviselőkből alakult bizottság ezen országos ünnep módzataira vonatkozó mindenemű felvilágosítással, utbaigazítással, tájékoztatóval szívesen szolgál bárkinek, úgy egyeseknek, mint testületeknek, községeknek stb.

Szóbeli értesítést nyújt a bizottság hivatalos helyiségeiben Budapesten, József-körút 31. 6. I. em. minden hétfőn, szerdán és szombaton d. e. 10 órától 12 óráig.

Levelék és mindenemű megkeresések ugyanoda a bizottság vagy *Fallay* Sándor titkár címére küldhetők.

Az országos bizottság nevében:

Rátkay László,
biz. elnök.

* **Villamos vasút Nagyvárad és Debreczen között.** Évekkel ezelőtt Kisbári Kiss Ferenc ügyvéd és Mayer E. Ottó mérnök, budapesti lakosok tervbe vették, hogy Nagyvárad és Debreczen között villamos vasutat építenek, amely a két város között a mostaninál sokkal előnyösebb forgalmi összeköttetést létesítene. A villamos vasút Debreczenből kiindulva Hosszupályi, Pocsaj, Kis-Marja, Bihar, illetve Nagy-Kereki, Nagy-Szántó, Kis-Szántó és Püspöki községek érintésével futna be Nagyvárad belterületére. Az építés azonban aligha valósul meg egyhamar. Most ismét meghosszabbította az előmunkálati engedélyt egy évre a kereskedelemügyi miniszter. Úgy látszik, hogy az engedélyesek valamely nagy bugyellárral rendelkező vállalkozóra várnak, aki az engedélyt megvegye tőlük.

* **Kínai gyászjelentés.** *Láng* József könyvkereskedésének kirakatában látható azon gyászjelentés, melyet Kinában elhalt hazánk fia *Ürge* Ignác hittérítő halála alkalmából adtak ki rendtársai kínai nyelven. Ezen érdekes gyászjelentést *Wilfinger* József, ki szintén magyar és Kinában utódja *Ürgének* a Nagyváradon megjelenő „*Kath. hitterjesztés lapjai*” szerkesztőjének, *Nogely* István cz. kanonoknak küldte el Kinából.

* **Tanulmányuton.** A kik tegnap délután megértek a rendőrségi laktanya épületében, portól lepott, hatalmas batyukkal megterhelt két ifjút láthattak, kik jelentkezés végett a rendőrkapitányt keresték. *Csikós* József VI. oszt.

tanuló volt az egyik és *Lukács* József IV. osztályú a másik, mindketten a törökszentmiklósi polgári iskola növendékei. Tanulmányi kirándulás a céljuk, s gyalogosan óhajtják bejárni hazánk észak-keleti részét. E hó 16-án délután 4 órakor indultak el és Kis-Uj-Szállás, Bucsa-Telep, Fűzes Gyarmat, Zsáka és Peterden át tegnap délután érkeztek városunkba. Utközben a régi romokat s őskori maradványokat tekintették meg. Így megsemmisítették a Berettyó-Ujfalu mellett lévő *herpályi* csonkatornyot is, mely még az Arpád-házi királyok korából való. Mindketten a rendőrségi laktanyában lettek elszállásolva, mivel élelmüket ez ideig is utközben keresték meg, illetve a magyar vendégszeretet oltalma alatt jöttek. Innen hétfőn reggel indulnak Kolozsvárra és Deesen át Máramaros-Szigetre igyekeznek, majd Kassára és a Magas-Tátra megtekintése után Losoncra át térnek haza.

* **A hétről.**

— Fejérvári állítólag rendeletet adott ki, hogy a magyar honvédségben ezentul csak magyarul szabad beszélni. Ezek után várjuk a szenzációt, hogy a német hadügyminiszter is elrendeli, hogy a német hadseregben csak németül beszéljenek.

— A magyarországi ácsok sirhatnak. Nem csinálhatják meg az önálló vámterület sorompóit. Jobb világ jár az asztalosokra. Azok megcsinálhatják a gazdasági önállóságunk koporsóját.

— Széll Kálmán megcsinálta kegyetlen rosszul a kiegyezést és most elment Rátótra hüselni. No annál jobban fog majd izzadni a magyar parlamentben.

Széll Kálmán hazament a tehenei közé. A világ legszelidebb fejős tehénét, Magyarországot átengedte Ausztriának...

(*Kakas Márton.*)

* **Martinique pusztulása.** Fort de France-ből a Pelée újabb kitöréséről távirják: A *Philomena* templom romjai víz alatt állanak és a tengeri árnak kitörése folytán képződött csatornákon fölözslásnak indult holttestek uszkálnak. A *Howey* és *Curtis* által vezetett amerikai missio óta, melynek sikerült a Pelée hegyre feljutni és ott az újabb kráterképződések megakadályozására földszáncokat építeni, senki se merészkedett a Pelée hegyre felmenni. Fort de Franceban az állapotok kétségbeesítőek. Az üzlet teljesen pang. A martiniquei bank a hitelnyújtást rendkívüli módon kénytelen korlátozni, míg a bordeauxi nagy kereskedő-czégek, a melyektől Martinique egész forgalma függ, minden reményüket elvesztették az elpusztult ipari és kereskedelmi telepek újra való felállítása iránt.

* **Elveszett vizsla.** Folyó hó 17-én a Peczeszöllői jégpince közelében idomítás közben egy nagy sárga him vizsla megszökött, aki tud hollétéről kéretik, Sal Ferenc-utca 25. szám alatt lakó T. Gy. tisztviselőt értesíteni.

x **Megérkeztek a nyári idényre** a legszébb czipő árak, melyek szép és csinos kiállításuk mellett, az előre haladott idény miatt 25 százalékkal olcsóbbak, mint voltak. Nagyszerű újdonságok *Chewreox*, *Box* és sárga czipőkben. Alkalmi vétel esőerőnyőkben és harisnyákban. **Nádor Henrik** és **Társ** Nagypiacz-tér, Kereskedelmi Csarok.

x Az idény előhaladása folytán az összes nyári színes és fehér ingek, angol mosó mellények rendkívüli leszállított áron kaphatók

Róth M. Utóda

kalap és uridivat üzletében.
Kizárólag a legjobb hazai készítményű női és férfi czipők nagy választékban kaphatók

x Hatóságilag engedélyezett végeladás tüzet-felosztás végett *Kárpáti* Miklós divatáruházában Nagyváradon. Ezen rendkívül előnyös vételeket figyelmébe ajánljuk a n. é. közönségnek. Tessék a hirdetés oldalán a hivatalos hirdetményt elolvasni.

TANUGY.

Egyetemi hallgatók otthona. Az érettségit tett s jövőre egyetemre készülő ifjuság s a szülők figyelmébe ajánljuk az alábbi sorokat, melyek egy valóban nemes és fontos intézmény programját tartalmazzák:

A Szent Imre-Collegium Programja.

A Szent Imre-Collegium célja katolikus egyetemi hallgatók számára otthon nyitni s azon ifjakat, kik felsőbb tanulmányaik idejét nem tölthetik a szülői házban, kellő fölügyelet és vezetéssel derék, katolikus honpolgárokká nevelni. Az intézetbe csak katolikus főiskolai hallgatók vétetnek föl, kik kötelezik magukat, hogy ugy erkölcsi, mint fegyelmi tekintetben meg akarnak felelni a követelményeknek, melyeket az internátus célja megkíván.

A közvetlen fölügyeletet az intézetben lakó praefectus gyakorolja, ki az igazgatóval együtt intézkedik a napirend, fegyelem és anyagiak tekintetében.

Az intézet lehető szabadságot kíván hagyni az ifjaknak, de azon fegyelmi szabályokat, melyek a rendes és családias együttilétet biztosítják, szigoruan kívánja érvényesíteni. Ép ezért az előjáróság főtartja magának a jogot, hogy az ifjakat ugy tanulmányi, mint erkölcsi és fegyelmi tekintetben ellenőrizze s szükség esetén figyelmeztesse; a szülők óhajára készségesen köld értesítést az illető ifju előhaladásáról. Ugyancsak főtartja magának az igazgatóság azt a jogot, hogy a nagyobb erkölcsi vagy fegyelmi kifogás alá eső tagot az intézetből haladéktalanul kizárhatja.

Az ifjak külön szobában laknak egyenkint. Reggeli 8 óraker mindenki köteles szobáját takarításra átengedni; esti 10 óraker pedig mindenki köteles otthon lenni. 10 óra után csak az igazgatónak vagy praefectusnak kivételesen adandó engedélyével szabad a házon kívül tartózkodni. E záró óra betartását az intézet szigoruan követeli s az éjjeli kimaradást súlyos fegyelmi vétségnek tekinti, melynek ísmétlése kizárást von maga után.

Az évi tartásdíj 750 korona, mely összeg három — 250 koronás — részletben, szeptember 1-én, december 1-én, és márczius 1-én fizetendő. Ha valaki az intézetet el akarja hagyni, szándékáról egy hónappal előbb köteles az igazgatóságot értesíteni. Ha ezen értesítés nélkül távoznék, valamint ha az intézetből kizáratik valaki, a befizetett harmadévi díjnak még fönmaradó része csak 30 korona levonásával térítettik vissza. Márczius 1. után az intézet fölmondást nem fogad el.

Az évi tartásdíj fejében jár: lakás, szükséges ágynemű (derékaj, lepedő, egy kemény és egy tollvankos, egy nyári és egy téli takaró), takarítás, fűtés, világítás, reggeli, ebéd, vacsora és orvosi gyógykezelés (mosás, bor és gyógyszer nem; ezek külön díjért az intézetben kaphatók.) A reggeli kávé vagy tea és sütemény. Az ebéd fölvaltva három és négy, a vacsora két tál ételből áll.

Fölvételre jelentkezni augusztus 20-ig lehet. Jelentkezéskor 60 korona előleg fizetendő, mely az első harmadévi díjból levonandó, de a jelentkezéstől való visszalépés esetén nem térítettik vissza.

Az intézet minden tagja köteles belépni a katolikus egyetemi hallgatók Szent Imre-Önképző-Együletébe.

Dr. Glattfelder Gyula,

a központi papnevelő tanulmányi felügyelője.
a Szent Imre-Collegium igazgatója.
Budapest, IV., Központi papnevelő.

A Szent Imre-Collegiumot főtartó *katholikus főiskolai internátus-egyesület* a jövő 1902—1903. iskolai évben a következő kedvezményes helyeket adományozza. *Három* ifju nyer ingyenes teljes ellátást, *kettő* 375 koro-

nába számított féldijas teljes ellátást és *kettő* ingyenes lakást. E kedvezményes helyekre jó tanuló és jó erkölcsi magaviseletű egyetemi (tudomány- és műegyetemi) ifjak, valamint most érettségizett s jövőre egyetemre jövők pályázhatnak. A pályázati kérvényhez csatolandó az illetékes plébános által kiállított s a szülők vagyoni és erkölcsi állapotát is fölüntető bélyegtelen erkölcsi bizonyítvány s a már egyetemen járt ifjakkal index vagy index-másolat, az egyetemre csak jövőre beiratkozónál érettségi bizonyítvány vagy annak másolata. A pályázati kérvényben azt is föl kell tüntetni, vajjon az illető élvez-e s milyen ösztöndíjat. Az így fölszerelt kérvényeket 1902 augusztus 1-ig kell dr. Glattfelder Gyulának, a központi papnevelő tanulmányi felügyelőjének, mint a katolikus főiskolai internátus-egyesület igazgatójának címére (Budapest, IV., Központi papnevelő) benyújtani.

A tizenkettedik órában. Erdekes röpiratot irt e czimen valaki *Spectator* álnév alatt. Kár volt álnév alá rejtőznie a szerzőnek, igazságot véd, mife ott az álarca? A budapesti tudományegyetem jogi karának véleményes jelentését bírálja, melyet a kar az új vizsgálati rendszerre adott. Alapos kritikát kap az önző és a budapesti egyetemre nagyon jellemző vélemény, kimutatja *Spectator* a mai rendszer hibáit, a budapesti vélemény rövid látkörű felfogását, vaskalapos okoskodását, botrányos baklövéseit és ellemondásait. A mi helyes a véleményben, azt elismeri *Spectator* is — természetesen kevés elismerni valója akad. Lényegben ugyanarra az eredményre jut, a mit mi is kifejtettünk vezércikkünkben. Az alapos és érdekes kritika kapható *Berger* Sámuelnél; ára 50 fillér.

MULATSAG.

Dalestély. A nagyváradi-ujvárosi ev. ref. egyházi Enekkar 1902. évi augusztus 3-án, a Sport-téren az énekkar templomi Orgona-alapja gyarapítására tánczczal egybekötött *zártkörű dalestélyt* rendez. Belépő díj: Személy-jegy 1 korona. Jegyek a meghívó előmutatása mellett előre válthatók: Az énekkar dalestélyi tisztviselőinél és a működő tagoknál; este a pénztárnál. Felfűzések köszönettel fogadtatnak s hirtapilag nyugtáztatnak. A meghívó másra át nem ruházható és kívánatra a pénztárnál fölmutatandó. Kellemtelen idő estén az estély a Sport-pavillonban tartatik meg. A világítást Tátray Sándor mulakatos acetylen fénynyel rendezi. A dalestély kezdete este 8 óraker. Zteleket és italokat a kifűző konyhával és pinczéval rendelkező Sauer és Dolgos, a »Bazár« vendéglő bérlői szolgáltatják.

A dalestély műsora:

1. *Vadászdal* Lányi Ernőtől.
2. *Népdalok:* a) Temetnek a Balog-völgyön. *Dankó* Pista dallama után férfi karra irta: *Gerencsér* József. b) Minden szőke kis lány csalfa *Thaisz* Lajostól.
3. *Palóc dalok:* a) Elment Huszár Berezi; b) Piros rózsá levele dr. *Angyal* Arm.-tól.
4. *Romdász* a »Bocaccio« operettből. Férfi karra irta: *Magenbauer* Lipót.
5. *Népdal fűzér:* a) Ne huzd, ne, huzd b) Hol az a tele kancsó bor c) Szept szemednek gyógyása *Beleznay* Antaltól.
6. *Bordal.* Offenbach: J.: »Hoffman meséi« cz. operából.
7. Tánccz. Mindenik számot az Enekkar adja elő.

SPORT.

Kerékpárverseny a Sport téren.

A nagyváradi kerékpár-egylet ma délután 3 óraker tarija országos nyílt kerékpár versenyt a Sport-téren lévő pályán. Sport-

kedvelő ifjaink már több ízben trenirozták magokat s ambiciozusan készültek a döntő napra.

Tegnap délután már meg is érkeztek az aradi *Meteor* kerékpár club tagjai, kiknek ezuttal Arad—Nagyvárád között 115 kilométeres országúti verseny rendeztetett.

A jury a Teleky-utcai vámháznál várta a versenyzőket, kik tegnap délben 1 óra 30 perczkor az aradi Vass-kávéházról indultak. Ez alkalommal neveztek *Pelkovics* Béla, ifj. *Gálffy* Rezső, *Duffner* János, *Duffner* József, *Kubát* Zoltán, *Kolb* Andor és *Kádár* Arpád.

Elsőnek *Pelkovics* Béla érkezett 5 óra 57 perczkor, másodiknak ifj. *Gálffy* Rezső 5 óra 58 perczkor és harmadiknak *Duffner* János 6 óra 24 perczkor.

A mai pályaverseny bizottsága a következőkből alakult:

Elnök *Mezey* Mihály. Verseny bírák: Jód Béla aradi *Meteor*-kerékpár Club alelnöke, Fényes Manó, Stern Márton, dr. Várnay Ferencz. Czél bírák: Ifj. Rimanóczy Kálmán, Fekete Sándor. Indító: Sichert Ede, Jelinek Géza. Körszámlálók: Markovits Sándor, Aczél Zsigmond, Lukács Lajos. Számrendezők: Lévai Márton, Schönfeld Sámuel. Idő mérő: Weingärtner Andor. Orvos: Dr. Baróthy Akos. Verseny titkár: Fleischacker Hugó. Verseny intéző: Mezey Mihály.

Pálya bírák: Blum Géza, Lukács Lajos, Balogh Vilmos, Fischer Sámuel, Czillér Imre, Sors Sándor, Codilla Sándor, Feigenbaum Lajos.

Intéző iroda a Sport-pavillonban.

A verseny sorrendje a következő:

Megnyitó verseny: 2000 méter. 5 kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem. Minden előfutam 2 és 1/2 kör 1000 méter. I. előfutamra neveztek nyolczan; II. ik előfutamra nyolczan.

Vendégek versenye: 3000 méter 7 1/2 kör. A nagyváradi kerékpár-egylet tagjainak kivételével. Elsőnek nagy ezüst tisztelet díj, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem. I. előfutamra neveztek heten; II. ik előfutamra neveztek heten.

Vadász-verseny: 2000 méter, 5 kör. Elsőnek nagy, másodiknak, harmadiknak kis ezüst, negyediknek bronz-érem. Neveztek tizenhatan.

Akadály-verseny: 2000 méter, 5 kör. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem. Neveztek tizenhatan.

Térelőny verseny: 3000 méter 7 és fél kör. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem. Neveztek tizenhatan.

Többlésű gépek versenye: 3000 méter 7 és fél kör. Elsőnek nagy ezüst és tiszteletdíj, másodiknak nagy ezüst, harmadiknak kis ezüst érem. Neveztek tizennyolczan.

Vigasz-verseny: 1000 méter 2 és fél kör. Első és másodiknak kis ezüst érem, harmadiknak bronz érem.

Nevezés a bíró páholyánál.

Minden versenyszám megkezdését az intéző haranggal jelzi, első jelzés a versenyzők készülődésére figyelmeztet, második csengetés az indulás, harmadik csengetés a verseny utolsó körének megkezdését jelzi.

Verseny végeztével díjak kiosztása.

TAVIRATOK.

Berlini nagykövetünk itthon.

Bécs, július 19. (Saját tud. távir.) *Szögyény* berlini nagykövetünk ma fejmegyei birtokára utazott. Az olasz kormány ezen szörnnyen megütközött, hogy akkor hagyja el állomását, a mikor Berlinben *Viktor* Emánuel olasz királyt vendégül várják. Nagykövetünk elutazásában általában tüntetést látnak a bécsi udvar részéről.

Loubet Rómában.

Budapest, július 19. (Saját tud. táv.) Rómából jelentik felhivatalosan, hogy Viktor Emánuel Rómában fogadja *Loubet* francia köztársasági elnököt. A viszontlátogatás Párisban lesz néhány héttel később. — Hírlik, hogy *XIII. Leo* pápa is fogadja az elnököt, daczára annak, hogy *Quirinál* vendége.

Alaptalan rémhír.

Budapest, július 19. (Saj. tud. táv.) Az Izabella-utczában egy részeges asztalos elhíresztelte, hogy Takács vendéglős szétdarabolta cselédjét és ládában akarja elvitetni. A hír óriási riadalmat keltett, s több ezerre menő tömeg zúgott az épület előtt, kiket a lovasrendőrség oszlatott szét. A rendőrség felkutatta az egész házát és kitünt, hogy a ládában vas-kályha van.

A sztrájk ellen.

Indianapolis, jul. 18. Az egyesült bányamunkások nemzeti kongresszusán a hanguzat ellene van az általános sztrájk, úgy hogy e tekintetben minden veszedelem elment. (M. T. I.)

Jégeső és vihar.

Csongrád, július 19. A városban és annak környékén tegnap este hatalmas jégeső pusztított. A jég nagy kárt okozott a gyümölcsökben, a szőlőkben és a konyhakertekben.

Kassa, július 19. Tegnap délután jégeső és utána szélvihar dühöngött, amely csak este csillapodott le.

Az angol király betegsége.

London, július 19. A Times jelenti: Edvárd király állapota tényleg annyira javult, hogy augusztus hó 8-ikán Cowesből, ahol jelenleg üdül, visszatérhet Londonba. A király koronázásának napja azonban még nincsen meghatározva. Abban az esetben, ha tényleg augusztus hó 8—27-ike között meg is koronáznak, az ünnepély fényéből nagyon sokat fog veszíteni, mert a király csak az elkerülhetetlen czeremoniakban fog részt venni.

Kirándulás Dél-Afrikába.

London, július 19. A háboru befejezése óta Europa majdnem minden országából nagyon sokan vándorolnak ki Dél-Afrikába. Különösen sok a kivándorlók között a német munkás. A kivándorlótaknak azonban csak csekély kontingense kap foglalkozást, amiért is a legtöbbje csavarog. A pretóriai rendőrség ezeket mind kényszer útján haza küldi. Az utolsó két hónapban nem kevesebb mint 4000 ilyen embert tolonczoltak haza. A gyarmatügyi hivatal a lapok útján figyelmezteti a munkásokat arra, hogy nem érdemes Dél-Afrikába kivándorolni.

Halála után felmentették.

Insbruck, július 19. Még a tavasszal letartóztattak egy Prikler Adolf nevű hivatalnokot, akit azzal vádoltak, hogy egy barátja nevére váltót hamisított. Prikler bűnyüének tárgyalása előtt néhány nappal a vizsgálati fogságban, a melyben ártatlanságának hangoztatása daczára tartották, meghalt. Mivel az

ügyben többen is kompromittálva voltak, a tárgyalást megtartották a főváltott nélkül és ekkor derült ki, hogy a szencsétlen Prikler ellen semmiféle bizonyíték nincsen. A bíróság ítéletében ki is mondogta, hogy Prikler felmenti, azaz csak tette volna ha még élne.

Váltó hamisító vezérkari százados.

Budapest, jul. 19. (Saj. tud. táv.) Weitner vezérkari századosról, ki oly hirtelen vándolt ki Amerikába, kitünt, hogy nem csak váltó adósságokat hagyott hátra, hanem 60000 koronás váltót is hamisított. Ez volt tehát hirtelen távozásának tulajdonképeni oka.

A new-yorki tőzsdéről.

New-York, jul. 18. A mai értéktőzsde kezdetén a spekuláció élénk tevékenységet fejtett ki, hogy az árfolyamokat fölverje. Ezzel csak az volt a szándéka, hogy feltűnés nélkül nagy nyereségre alizációkat végezhesen. Nemsokára azonban ismét gyöngültek az árfolyamok, de később a pennsylvániai vasut részvényei nagy szilárdságot mutattak. Okot erre a híresztelés adott, hogy a pennsylvániai vasut kezében tartja a Philadelphia- és Reding-vasut ellenőrzését. A főleg gabonaszállításra utalt vasutak ez eső miatt gyöngültek. A kedvező bankkimutatás reménye azonban általában élénkítette a vevőket, úgy a tőzsde szilárd irányzattal zárult. Részvényforgalom, 1,065,050 dh. (M. T. I.)

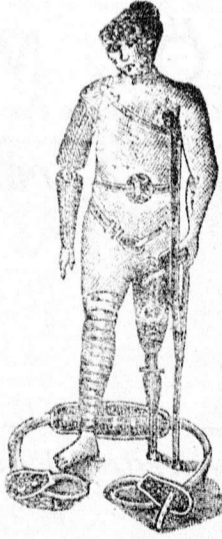
NYILTTER.

Sérvbajosoknak fontos!

FEHÉR JÁNOS

orvosi kötszerész,

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja nagy választéku raktárát

saját gyártmányu

sérvkötőkben, köldöksérvkötők, haskötők, suspensoriumok, gummi görccsér-harinyák, egyenestartók, fűzők ferdén nőttek részére. Műlábak, műkezdek, járó és nyújtó készülékek készítését felelősség mellett és bármely más gyárak árainál sokkal olcsóbb árért. Irrigatorok, fecskendők, mellszívók, vatta és egyéb kötanyag, mint minden — a betegápol-

láshoz szükséges kötanyag — a

legjutányosabb árban

kapható.

Szülők figyelmébe ajánlom az általánosan ismert legkitűnőbb

gyermek-tápláló eredeti «Soxhlet»-készüléket, mely gyenge és a természetes táplálékot nélkülöző gyermekek felnevelésére nélkülözhetetlen. Ezen készülékek nálam a legolcsóbban beszerezhetők.

Valódi francia gummi- és halhólyag különlegességek eredeti párisi csomagolásban.

Gyári raktár mentő-szekrényekből ipartelep és cséplőgép tulajdonosok részére a legújabb miniszteri előírás szerint felszerelve.

Keztyük mosása és tisztítása gyorsan és pontosan eszközöltetik. 242

Tanulók felvétetnek.

Ajánlkozás.

Egy helybeli, iskolai tekintélyek és tanfőriak által is elismert jó hírnévben álló elemi iskolánál működő jeles képzettségű tanerő, ki harmadfél évtized óta vezeti a 4-ik osztályt s így alapos gyakorlata van a tanulók középiskolákra leendő előkészítésében; az iskolai épületben levő lakásától, egészségi szempontból, távol óhajtván lakni: szerény feltételek mellett ajánlkozik valamely igen t. családhoz, egy pár, középiskolákra előkészítendő gyermekhez tanítóul.

Ugyanettől a tanulók, mellékesen, előkutatást nyerhetnek tetszés szerint latin, francia, olasz vagy esetleg német nyelvben is. Bővebbet a kiadóhivatal.

Weiner és Grünbaum

Budapest, Váci-utca 2.

Egyéves önkéntesek részére a legolcsóbban készíti az egyenruha felszerelést.
Egyéves önkéntesek részére készíti a legelegánsabb egyenruhákat.
Egyéves önkéntesek részére küld díjtalanul árjegyzéket.
Egyéves önkéntesek részére sorozási és áthelyezési kérvénymintákat díjtalanul küld.
Egyéves önkéntesek részére minden katonai ügyben ad díjtalanul felvilágosítást.
Egyéves önkéntesek részére újabban kiadott „Egyenruházati Közlemények” című könyvét díjtalanul küldi.

Weiner és Grünbaum

Budapest, Váci-utca 2.

Gazdaközönség figyelmébe!

Mindennemű

gabonaszákok

asztag- és cséplőtakaró vízhatlan ponyvák,

gépolajok,

gépkenőcsök (towotte), kocsikenőcsök,

gépszijak, gazdasági kötélmeműek,

dohány- és zsákkötő-zsinegek,

raffia háncs és kékkő,

fedél és elszigetelő lemezek

legjobb minőségben

eredeti gyári árban kaphatók:

Helyi Józsei,

zsák- és ponyva-kölcsönző üzletében,

Nagyvárad, Zöldfa-utca 41.

Megyei telephon 51. szám. 182.

REGÉN Y-OSARNOK.**Tüzzel-vassal.**

Irtá: Slenkiewicz Henrik. 48.

XI.

A füstös irodában ketten ültek: Sahar Fülöp, az írnök és Tatarcsuk, a csehrii kozáktábor ideszökött parancsnoka. Favederben állott előtők a pálinka, nagyokat ittak belőle és halkán beszélgettek.

— Ma űn-k tanácsot az urak, — mondotta Tataresuk. Csak a kapitányra várnak és Tuhaj bejre, aki Chmielnickijel Basavlukba ment az ott kóborló tatárokért. A vár udvarára hívták össze a gyűlést, a főemberek már mind ott vannak. Estére már tudni fogjuk, hogy mint állunk!

— Szép história, mondhatom. Még pórul járhatok?

— Hát bizonyos vagy benne, hogy számomra is jött irás?

— A saját szememmel láttam, hiszen magam adtam át a kapitánynak. Három levelet találtak a lengyeleknek; egyik a kapitányok szolt, a másik a fiatal Barabásnak, a harmadikon a te neved ékeskedett.

— Ugyan ki írhatott nekem?

— A kapitány levelét a herceg maga írhatta, mert az ő pecsétjét láttam a borítékon. A tiedről mitsem tudok.

— Ussón beló az Istennyila!

— Mért káromkodol? Ha a levélből nem az derül ki, hogy a lengyelekkel tartasz, akkor nem lesz semmi bántódásod. Ugy látszik bűnösnek érzed magadat.

— Nem vagyok én bűnös semmiben!

— Azt hiszem, hogy a kapitány meg fogja semmisíteni mind a három levelet, mert különben neki is igazolnia kell magát. Hiszen ő is kapott irást. Mindazonáltal jó szívvel tanácsolom, hogy ha nem egészen tisztá a lelkiismereted, hát inkább meneküj innen!

— Menekülnék én, de merre? Miedenütt örök állanak! Innen ugyancsak a hal, meg a madár juthat el.

— Hát bujj el valahol.

— A föld alatt is rám találnak.

— Hát akkor idd le magadat. A részeg ember semmit sem érez, részeg fővel te se fogsz félni.

— Majd így teszek. Es hátha semmi rossz sincs a levelemben? Hiszen nem követtem el árulást és elensége vagyok a lengyeleknek! Csak az a fogoly lenygel be ne feketítsen a tanácsban.

— Attól ne félj, derék ember az. Már jártam ma nála, bekentem balzsammal a sebeit és pálinkát csurgattam az torkába. Meg is gyógyul, aminek örülök, mert ha lengyel is, de jeles vitéz! A khortycarak azt beszélék, hogy úgy aprította a tatárokat, mint a répát.

Dobpergés hallatszott. Tataresuk ijedten ugrott fel, mert ez a tanácskozás kezdetét jelentette. Kétségbeesett mohósággal kitta a vederben maradt egész pálinkát, aztán az irnokkal együtt a tanácsba indult. Ezt a Hasszán basáról elnevezett külvárost csak egy sáncz választotta el a vártól, amelynek hatalmas, felül ágyakkal megrakott kapuja egyenesen idenyílt. A külvárosban az irnok s néhány viskóján zsidósbódón kívül csak hatalmas felszerek és bódék állottak, amelyekben a készleteket őrizték. Acsolatlan faragatlan gerendákból rótták össze ezeket az alkotmányokat, amelyeknek nád volt a tetejük. Ezekben tartották időnként a vásárokat is. Itt kereskedtek a tatárok és az oláhok bőrökkel, szövetekkel, fegyverekkel és főként borral, de vásár napja ugyancsak ritka volt, mert az eladók is, vevők is jobbára rabolni jártak. Csapszékék is akadtak a felszerek között szép számmal, amelyekben a mocskos padlón, a kilocsant pálinkában, szemétkben és kátrányban félholtan heverték a részeg kozákok. Akiket az ital gőze csak elkábitott, azok vad táncot jártak, orditoztak s csókolták vagy püfölték egy-

mást. Ha azonban harcra került a sor: kiürültek a csapszékék, s a legálitiasabb tatár is józan maradt, mert a részegséget halállal büntették.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Helyek Jene és Társa

Tőzsdé jelentés

A Budapesti értéktőzsdén 1902. július 19-én.

Értéktőzsdé

Budapest, július 18.

Osztrák hitel	897.00
Magyar hitel	701.00
Allamvonal	—
Himamurány	509.50
Magyar pénzügy	472.00
Salgótarjányi	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, július 19.

Buza októberre	801
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.53
Zab ápr.	6
Képoszta, repce, nag.	96

Hivatalos Arfolyamok

A Budapesti Áru- és Értéktőzsdén 1902. július 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.35
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,7%	119
Magyar vasúti kölcsön osztrákban 3,7%	100
Magyar keleti vasúti államkölcsön 1876-ból	119
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.80
Iszmerési jog megváltási kötvény	100
Horvát-uzlavónföldterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereséves-államjegy-kölcsön	206
Tiszszabályozásos szecedi állampapjék kölcsön	162
Osztrák járdék papírban	101.50
Osztrák járdék papírban	101.50
Osztrák járdék aranyban	121.50
Osztrák korona járdék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	153.50
Osztrák magyar bank részvény	15.95
Magyar hitelbankrészvény	709.75
Osztrák hitelintézet részvény	696.23
Párisi visita	95.27

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Felix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	indul	730	950	—	—	450	858
Vásártér	>	722	931	*11.4	237	420	854
V.-Velence	>	740	1000	1135	256	500	915
Rontó f.	>	734	1014	1150	309	514	929
Püspök-fürdő	>	805	1025	1155	314	519	915
Felix-fürdő	érk.	817	1037	1209	328	536	923

Felix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Felix-fürdő	indul	820	1042	*1215	330	539	953
Püspök-fürdő	>	838	1100	1227	342	556	943
Rontó f.	>	842	1104	1232	346	560	1000
V.-Velence	>	856	1116	1246	359	574	1015
Vásártér	érk.	912	1117	1202	415	630	1030
Nagyvárad	>	905	1127	—	—	623	1023

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

Uj üzlet! Szabó Testvérek Uj üzlet!

Nagyvárad, Zöldfa-utcza, (a «Zöldfa» söresarnok mellett.)

A j a n l j u k:

ujonnan berendezett rőfös és nőidivat ezikkeinket.

Ing, blousok, napernyők, jó mosó kartonok, Fongaise batisztok, uri és női mosott fehérneműk, vásznak és chiffonok, csipkék, szalagok.

Uj üzlet!

Bélés és rövidárak.

Uj üzlet!

Uj cukrász üzlet.

Alulírott tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, miszerint

Szent János-utca, Kis Dávid-féle háznál
folyó hó 3-án

cukrász üzletet

nyitottam, ahol minden e szakmába vágó dolgok friss állapotban kaphatók és pedig minden a lehető legjutányosabb ár szerint. Minden finom sütemény ára darabonként 4 kr. Fagylalt szintén mérsékelt árban, u. m.:

1 kis fagylalt 10 kr.
1 nagy „ 15 kr.
1 jeges kávé 15 kr.

Továbbá teljesítek mindennemű megrendeléseket a cukrászat terén, u. m.: lakodalmi, névnapi és keresztelői tortákat és süteményeket a legzölésesebb kivételben.

Mindennemű torták már egy forinttól kezdve.

Mint szakképzett cukrász, minden tehetségem oda fog irányulni, hogy a n. é. pártoló közönséget finom munka és szolid áráimmal teljes megelégedésre szolgálhassam ki. Nagyvárad közönsége már meggyőződött finom és szép dolgaimról, mert 7 év óta Erdődi H. elsőrendű cukrászatában első segédi állást foglaltam el. Általam feltalált Benz Trilbi, Krüger, Oeska stb. tortáimat, mik a fentebb említett üzletben eltöltött idő alatt szenzációt keltettek, saját üzletemben is produkálni fogom.

Magamat a n. é. közönség szíves jóindulatába ajánlom, vagyok

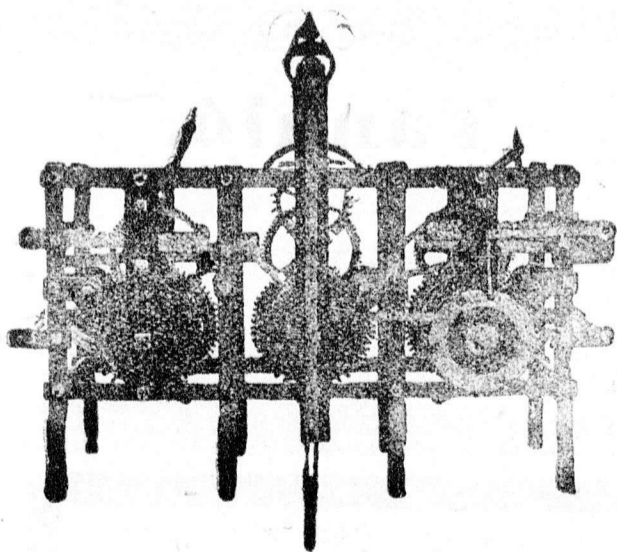
tisztelettel

BENCZ GYULA,
cukrász-mester.

Ertesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség, valamint az egyházi és községi előljáróságok becses tudomására hozni, hogy a 42 év óta fennálló

Daday József ur lakatos és toronyórák üzletét,

melyben 16 éven keresztül mint művezető voltam alkalmazva, **átvettem** és ezt személyesen, a régi hírnévhez méltóan, a régi cég alatt tovább folytatom.

Szíves párlfogásukat és megrendeléseket, melyeket kifogástalanul olcsón és pontosan eszközölök, kérem és óráimért 10 évi jótállást vállalok, vagyok kiváló tisztelettel:

Mezey Dezső,

lakatos- és toronyóra-készítő,
Nagyvárad, Szent János-utca 20 szám.

Telefon-szám 384.

80 kr. **UJ!!** 80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műórás és látszerész.

A mai kor igényeinek megfelelő **óra javító műhelyt** nyitottam, melyben *óra, ékszer* és *látszer* javítások gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Raktáromon tartok *fali ingaszob- és miniatúr-órákat*, óráim a legjobb gyártmányuak.

Óra javítás kivétel nélkül 80 kr.,

egy üveg 10 kr.,

óra kulcs 5 és 8 kr.

Egy jó családból való fiu gyakor-

nokul felvétetik.

80 kr.

253. sz.

80 kr.

Kerékpár és varrógép raktár.

ÖZY. JÜNGLING JÓZSEFNÉ,
NAGYVÁRAD, BAZÁR-ÉPÜLET.

Tisztelettel értesitem a sportkedvelő közönséget, hogy az 1902. modelű kerékpárjaimat a szezon előhaladása miatt **leszállított árban** árusítom el.

Raktáromon tartok: **uti, torna, verseny és női kerékpárt**; továbbá: **acetylen-lámpákat, varrógép és kerékpár alkatrészeket, gummi-köpenyek, d fla bribás légtömbök** nagy raktára; **Cár** napi áron kapható.

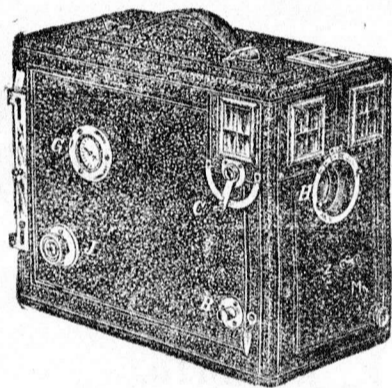
Javitó-műhelyemben

mindennemű varrógép és kerékpár javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

233. sz.

Tisztelettel

özy. Jungling Józsefné.

Képesárjegyzék bérmentve.

Mindennemű fényképészeti kellékek és gépek

gyári árban kaphatók

WEINSTOCK FÜLÖPNÉL

Nagyváradon,

Szent László-tér 47-ik szám.

Legelső nagyváradai zálog-kölcsön intézet.

Nagyvárad, Kossuth-utca 9. szám.

PÉNZKÖLCSON

Sorsjegyek és értékpapírok után:	2 ¹ 0	számitunk évesegye- denként.
Ekszerek után:	3 ³ 0	
Áru- és iparczikkék után:	4 ¹ 0	

ZÁLOGBAN

levő *sorsjegyeket* és *értékpapírokat* kiváltunk és azokra magasabb kölcsönt olcsó kamatra adunk, vagy azokat a teljes napi árfolyamban megvesszük.

Vidéki megbízásokat a legpontosabban elintézzük és visszafizetéseket a legkisebb részletekben is elfogadunk.

Nagyobb üzleteknél feleinket a legnagyobb kedvezményben részesítjük.

Tisztelettel:

KLEIN M. és FIA,

hat. engedélyezett zálogháza,
Nagyvárad, Kossuth-utca 9. szám.

Mélyen leszállított kamatláb.

A legolcsóbb nagyváradai zálogház.

A legolcsóbb nagyváradai zálogház.

MEGKEZDŐDÖTT!

Blousok, házi pongyolák, napernyők

s ezer más

női- és férfi-divat újdonságokban

☛ a leszállított ár, ☛

melyek az idő előre haladottsága miatt páratlan olcsó leszállított áron lesznek kiárusítva.

Beczka Lajos

Női- és férfi-divat-üzletében

Szt. László-tér, Zöldfa-u. sarok.

148 sz.

Miért harag-
szol?
barátom.

Talán nem jár jól az órád. Oh hagyd el; ezeknek az óráknak már többé van a javítása mint az egész értéke.

Na ha csak az a baj, ajánlok neked egy jó órát, mely az én órámat is pontosan kijavította, s minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett

Csak 90 krajczárért,

óraüvegeket csak 10 kr-ért ad, ugyszintén a legjobb órákat és ékszereket jutányos árbán raktáron tart.

Kepes Márton,

226.

művés Nagyváradon színház oldala mellett.

Általános Takarékpénztár

részvénytársaság

Nagyváradon, Szent László-tér

(Kovács-ház emeletén.)

Leszámitol váltókat.

Elfogad betéteket 5°-ra.

Leszámitol számlákat.

Előleget ad értékpapírokra.

Üzleti órák:

Mindennap: délelőtt fél 9—12-ig,
délután 3—5-ig.

STROHMAYER PÁL

áruháza,

Nagyvárad, Szt. László-tér 1., kishíd fő.

☛ A volt Kunz József és Társa cég helyiségében. ☛

Bejárat a Gazdasági bank alatt nem a sarkon.

Elsőrendű vászon és fehérnemű üzlet.

Valódi rumburgi vásznak gyári raktára.

Férfi és női fehérnemű vállalat.

Menyasszonyi kelengyék

200 koronától 100.000 koronáig.

☛ Teljesen ujonnan berendezett nagy szőnyegosztály. ☛

Mindennemű futó és pamlag szőnyegek, ágy és asztal terítők, szövet és csipke függönyök stb. a legújabb divat szerint minden igénynek megfelelő minőségekben, a **legolcsóbb árak mellett.**

Paplan és matrác vállalat.

Szolid szabott árak, pontos kiszolgálás.

Tanuló.

Egy-két jó házból való fiú, 2—3 gymnasiumi vagy polgári osztálylyal. tanulóul felvétetik a Szent László nyomdában.

1 darab I-ső rendű gallér . . . 11 kr.
1 pár I-ső rendű kszelő . . . 20 kr.

TELEFON 372.

TELEFON 372.

Színésznőink elutazása

végelt áruházunk egy igen nagy vevőkört élvezett, azonban hogy tovább is a rendes megszokott nagy forgalmat megtarthassuk hogy a következő három hónapban, az ugynevezett holt saison alatt a raktáron levő női ruhaszöveteket fehér és színes batisztokat, cartonokat, chiffon és vászon csipkét, csipkekelmét és mindennemű rövidáruccikket, mélyen leszállított árak mellett fogunk eladni. Blousokat és aljakat mérték után is készítünk. Minden vevő, ki 10 forint értékűt akár egyszerre vagy apróbb részletekben vásárol, egy életnagyságu fénykép nagyobbításra tarthat igényt, csupán a papír keretért 1 forint 50 krajczár fizetendő.

Tisztelettel

„AMERIKAI ÁRUHÁZ“ Nagyvárad, Fő-utcza, színházi Bazár-épület.

1 szefir blous . . . 60 kr.
1 fehér batiszt blous . . . 1 frt 40 kr.

Minden olcsó!!

Csipke betét } legnagyobb választék.
Batisztokból } legolcsóbb árak.

Teke-verseny, értékes díjakkal.

A „szőlő” tőkéhez” Kiskut-
uteza 128. sz. A bornak a tisztán való
kezelése képezi a főalkatrészét, —
mihez sajnos, nagyon kevés bormérő
ért, — s így ezen rossz bornak az él-
vezete az egészségre igen káros hatás-
sal van.

Ugyan azért a tavasz beálltával a
legmélyebben ajánlom a **kies fek-
vésű**

nyári helyiségemet

a hol is fedett mulatóhely és tekepálya
valamint kellemes hegyaljai levegőben
rézesülnek a mélyen tisztelt látogatóim
Kizárólag csak is **nagyvárad**
hegyen termelt borekat tartok
pinczében, melynek lterjét 32. 36.
50 és 80 krajczárért bocsjtok for-
galomba.

Az évek óta gyakorolt pontos és
lelküismeretes kiszolgálásomról ugy a
jelenben, mint a jövőben biztosítom
a mélyen tisztelt látogatóimat.

Becses pártfogásukat elvárva és
kérve, vagyok

tisztelettel

Gulyás **Mogyorós Mária,**
bormérő.

Magyar bor!
Magyar kongha.

Aldja Isten a fogyasztót!

Kitünő zeneszó mellett.

Pénzt szerzek.

Kölcsönt födbirtok és házakra. Jel-
zálog, személyi hitel, tárcza váltók,
tisztli és tisztviselő váltókat leg-
előnyösebb feltételek mellett.

Olcsó kamatlábbal

számítolok le, és szerzek pénzt a
legmagasabb értéklés mellett elő-
kelő fővárosi pénzintézetttől.

Értekezhetni délelőtt 10 órá-
tól 12 óráig, délután 4 órától 6
óráig.

241.

Hagymási Jenő,

Nagy-Tekei-utca 46.

5 forint bevásárlásnál mineen ráfizetés
nélkül egy ingyen fényképes mellítú vagy
medailon, vagy nyakkendőttü.

Minden 5 forintos bevásárlásnál egy 50 cm. méter magas és 40 cm. széles ingyen **fénykép!!**
Csupán keretért fizetendő 1 forint.

A tavaszi szezon beálltával van szerencsénk raktárunkon levő legújabb saten, selyem, szövet és mosó
blousainkat, nyakkendőket, divatos alszoknyákat, nap- és esőernyőket, sélapál-
czákat, gyermekruhácskákat, férfi, női és gyermek keztyüket és harisnyákat ajánlani, melyek a legjobb minőségben
és legolcsóbb árban kaphatók. Nagy raktárt tartunk férfi, női és gyermek **fehértaneműekben**, továbbá mindenféle gyer-
mek **játékszerekben**, **gyermekkoscsikban** és **reformszékében**. Szobadiszek, faldiszek, pálmák, továbbá evőeszközök,
utazó-kosarak és bőröndök **igen olcsó árban** kaphatók.

Különös figyelmébe ajánljuk a n. é. vevőközönségnek, hogy minden 5 frtos bevásárlásnál egy
60 cm. hosszú és 40 cm. széles és minden 10 frtos bevásárlásnál egy 70
cm. hosszú és 55 cm. széles **ingyen fényképet** adunk, csupán a keretért kell a nagyobb fényképert 1 frt 50 kr.,
a kisebb fényképnél 1 forintot fizetni. Minden ráfizetés nélkül kap a vevő 5 frtos vásárlás után egy fényképes mellítűt,
vagy medailont, vagy nyakkendőttüt. Megjegyezni kívánjuk, hogy a vevők minden legkisebb bevásárlásról is kapnak
szelvényt, mely összegyűjtve 5 vagy 10 forint összegig jogosít fényképre.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri

Friss és Társa, korona- és fillér-bazár, Fő-utca.

Minden 10 forintos bevásárlásnál egy 70 cm. méter magas és 50 cm. széles ingyen **fénykép!!**
Csupán keretért fizetendő 1 forint 50 kr.

40 fillér-től 2.40 fillér-ig csomagonként kapható.

Ótő pamut

ELEK JÓZSEF

női- és 1ri divat, vászon- és fehértanemű áruraktára

Nagyvárad, (Szent László-tér).

(Volt KUNZ-czég helyiségében).

Telefon 429.

Ajánlja dusan berendezett ujdonságait női ruha
szövetekben, a legszebb kivitel és legfino-
mabb minőségig. **Lioni selymek**, Chine, egy-
szinű és fekete színekben. **Ponges** óriási vá-
lasztékban. **Diszek** és teljes kellékek.

Zephyr. Batist mosókelmék, **Nap- és eső-
ernyők** nagy választékban.

OBERLEITNER E. és FIAI

es. és kir. **vászon és asztalnemű** egyedüli bizományi gyári raktára.

Valódi Rumburgi, Irhoni, és Creász vásznak,
legjobb minőségű Chiffonok

és pamut-vásznak.

Külön gyászruha kelme-osztály teljes kellékekkel.

Mintakat kívánatra azonnal küldök.

Van szerencsénk az építő közönségnek b. tudomására hozni,
hogy helyben a

„KNAPP FERENCZ-féle“

téglagyárat üzembe hoztuk és a legjobb hírnévnek örvendő

tégla és fedélcserép

gyártmányokból, a legjutányosabb árak mellett *eladásra* készle-
tet tartunk.

Téglagyár telefon: 229. sz.

Központi iroda telefon: 75. sz.

Incze Lajos és Tsa,

építési vállalkozók.

Fő-üzlet :
Zöldfa-u. elején.

HÁASZ MANÓ női divatáruháza, Nagyvárad.

Fiók-üzlet :
Amerikai áruház.

Szives figyelmét kívánom felhívni a t. vevőközönségnek remekül összeválogatott

tavaszi újdonságaimra

és tekintettel a mindenki által ismert **óriási forgalomra**, abban a helyzetben vagyok, hogy határozottan **olcsóbban adhatok, mint bárki.**

T. vevőim még azon előnyben részesülnek, hogy már 10 frt bevásárlásnál, bárha az részletekben történik is,

saját műtermemben (Zöldfa-utca 29. sz.) készült 60 cm. magas életnagyságú fényképet kapnak teljesen ingyen,

csupán a papírkéretért s a reá való feszítésért önköltségemet, 1 frt 50 krt számítom fel. Maga ez életnagyságú fénykép a világ egy műintézetében sem szerezhető be olcsóbban, mint 10 forintért.

Gazdaközönség szives figyelmébe!

Ajánlom a következő áruimat mint kitünő minőségűt a legelőnyösebb árban beszerezhetőket:

Legfinomabb Tavotakenőcs	100 ko.	32 frt
» Triesti Oliv gépolaj	100 ko.	44 frt
» Gépkendő Olaj	100 ko.	36 frt
» Ásványolaj	100 ko	18, 20 és 24 frt
» Amerikai Petroleum	100 ko.	20 frt
» Raffia Bálvételnél	100 ko.	38 frt
» Kékkő	100 ko.	30 frt

Továbbá ajánlom mindenféle

==== ásvány-, gyógy- és savanyuvizeimet ====
egészen friss töltéssel a legelőnyösebb árban.
Szives pártfogást kér

Kádár János

fűszer- és csemege-kereskedő.

224

Értesítés.

Van szerencsém a közönség szives tudomására hozni, miszerint hosszú évek óta a **férfi ruha szabászat** legelőkelőbb ízlését gyakorolva, szabó üzletemet *Olasei, Fő-utca Széchenyi szállodába helyeztem át*, hol a legfinomabb angol és francia szövetekből elegáns és a legmagasabb kivánalmaknak megfelelő

férfi öltönyöket és felöltőket

jutányos árban készítek.

Amidőn a nagyérdemű közönség nagybecsű bizalmáért esedezem, a lelkiismeretes, pontos és jutányos kiszolgálást előre biztosítva, pártfogást kér

tisztelettel

Tauth József,

183

férfi szabó.

Hatóságilag engedélyezett

Nagy Végeladás

üzlet felosztás végett

Kárpáti Miklós divatáruházában

Nagyváradon, Zöldfa-utca.

Teljes végeladásra kerül az egész raktár.

Ruha kelmék, Ruhaselymek, Kartonok, Selyembatisztok, Himzett batisztok, Vászna, Asztalneműek, Kanavászok, Ágyhuzatok, Fügönyök, Ágyterítők, Szőnyegek, Napernyők, Esőernyők, Női és Uri kész fehérneműek, az összes rövidáru czkkek és még

Több ezer finom divatos czkkek.